

Joc, absurd, ironia i humor en les obres literàries

Elena Aguilar Cabeza

Introducció

Aquest curs conjuga el plaer estimulant de la bona literatura amb el del joc, l'humor, la ironia i l'absurd. A partir d'obres literàries de diverses èpoques i geografies en què els autors i les autores han jugat i ironitzat de múltiples formes i per diferents motius, llegirem i comentarem alguns fragments, ens sorprendrem, riurem i, sobretot, aprendrem. El títol, l'autoria, el llenguatge, el rerefons social i polític..., tots els elements d'una obra poden ser peces d'un joc a les mans d'autores i autors juganers. En aquest curs veurem alguns exemples inspiradors.

Objectius

Fomentar l'interès per la literatura i estimular la lectura a través d'un coneixement més profund de grans autors, autores i obres literàries des de la perspectiva del joc, l'humor, la ironia i l'absurd.

Situar als autors i a les autores en el context històric, polític i social que els va tocar viure i que els va abocar a utilitzar determinats recursos de caràcter lúdic o humorístic en les seves obres. Reflexionar sobre això.

Programa

1. El joc de l'autoria: jugant a fet i amagar. Anònims, apòcrifs, heterònims, pseudònims... la nòmina d'autores i autors desconeguts, falsos o camuflats sota un altre nom és extensa. I variades les raons que han tingut els veritables autors i autores per a fer-ho.
2. Ironia fina (i no tan fina). Burlar la censura i denunciar certes realitats socials i polítiques sovint s'ha servit de l'humor i la ironia com a forma d'expressió.

3. Alguns autors i autores especialment juganers: Joan Brossa, Gloria Fuertes, Julio Cortázar, Lewis Carroll, etc.
4. L'humor negre a la literatura. L'afer Céline, Amélie Nothomb, el gòtic del sud.
5. Els infinits jocs del llenguatge: llenguatges inventats, neologismes, *jitanjáfora*.
6. La poesia... és seriosa? Veurem com els múltiples jocs de què se serveix la poesia fan que sigui un dels gèneres més lúdics. La poesia de Maria-Mercè Marçal n'és un bon exemple.
7. L'art engendra art: la literatura juga amb altres disciplines artístiques (pintura, música, fotografia, cinema...).
8. L'absurd a la literatura: Franz Kafka, el teatre de l'absurd, Albert Camus i la filosofia de l'absurd.
9. El Tirant, la Celestina, el Lazarillo, el Quixot: els clàssics també fan riure.
10. Les avantguardes, les corrents literàries experimentals, la post-literatura.

Metodologia

Les sessions són presencials, de caràcter teòric i amb ús de material visual, àudio i audiovisual. Es fomentarà la participació dels alumnes mitjançant lectures de fragments, realització d'activitats senzilles, debats i intercanvi d'impressions i opinions.

Bibliografia

La bibliografia essencial, encara que no exhaustiva, és la següent:

Borges, J. L. (2004). *Ficciones*. Destino.

Brossa, J. (2001). *A partir del silenci*, Galàxia Gutenberg.

Carroll, L. (1998). *Alicia en el País de las Maravillas*. Alianza.

Céline, L. F. (2007). *Viatge al fons de la nit*. Proa.

Cervantes, M. (2004). *Don Quijote de la Mancha*. Real Academia Española

Cortázar, J. (2013). *Rayuela*. Alfaguara.

Fuertes, G. (2017). *Geografía humana y otros poemas*. Nórdica Libros

Kafka, F. (2016). *El procés*. Proa.

Lazarillo de Tormes (2011). Círculo de Lectores, Galaxia Gutenberg.

Lispector, C. (2020). *Restes de carnaval: antologia de contes*. Comanegra.

- McCullers, C. (2016). *La balada del cafè trist*. L'Altra.
- Marçal, M. M. (2017). *Llengua abolida*. Labutxaca.
- Martorell, J. (2021). *Tirant lo Blanc*. Editorial Barcino.
- Nothomb, A. (2022). *Estupor i tremolors*. Labutxaca.
- Rojas, F. (2016). *La Celestina*. Círculo de Lectores, Editorial Espasa Calpe.
- Shelley, M. (2017). *Frankenstein, o, El Prometeu modern*. Proa.
- Shōnagon, Sei (2007). *Quadern de capçalera*, La Magrana.